SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 124. JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, JULY 5, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ЛИПНЯ 1989 Ч. 124. РІК XCVI

Клівлендська округа УНС переобрала В. Ліщинецького

В. Ліщинецький

Клівленд, Огайо. — Клівлендський окружний комітет УНС відбув свої річні збори 8-го квітня ц.р. у залі ім. Митрополита Андрея Шептицького в Пармі, на котрих переобрано Василя Ліщинецького на голову Окружного комітету. До Управи увійшли також П. Пенгрин — секретар, д-р З.М. Голубець — скарбник і М. Задойний — контролер.

Збори відкрив В. Ліщинецький, привітавши представників з 28-ми Відділів УНСоюзу та присутніх членів Головного уряду УНС д-ра Мирона Куропася — заступника головного предсідника, Гараса Шмагалу — головного радного УНС і Геновефу Жеребняк — почесну членку Головного Уряду УНС. У своєму звіті В. Ліщинецький сказав, що одним з його завдань у минулому році було координувати вис туп в Клівленді молодого і динамічного танцювально-вокального ансамблю „Ославіни" з Лемківщини.

У слові до присутніх заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась підкреслив успіхи нашої організації УНС зокрема у його фінансовому зрості протягом минулого року. Д-р М. Куропась відзначив і те, що УНС щедро допомагав фінансово українським установам і поодиноким особам, як наприклад, 115,000 дол. видано на стипендії студентам, членам УНС, а 80,000 дол. — для наукових і освітніх організацій. Він заявив також, що „ми можемо бути горді з того, що відгукнулися 11, 500 подарунком для потерпілих від землетрусу вірменів". Д-р М. Куропась вирізнив секретаря 240-го Відділу УНС Б. Семкова за приєднання п'ятьох нових членів у 1988 році. Відмітив також і Марію Капраль та Дж. Фішера, які приєднали у 1988 році по чотири нові члени кожний, В. Владика — за приєднання трьох нових членів, а Н. Бобечко, П.Бабич, Геновефу Жеребняк, Стефанію Боганек і В. Стригуна — за приєднання по одному новому членові. Продовжуючи своє слово, д-р М. Куропась пригадав присутнім і про те, що не все і не всюди виглядає рожево, бо членство в українських товариствах і організаціях значно зменшується. УНС не є в такому поганому становищі, бо, не зважаючи на зменшення членства, все ж таки фінансова база є стійка. „40 років тому наше членство збільшилося завдяки новій імміграції, може це станеться і тепер, якщо в Україні відносини будуть й дальше поліпшуватись".

Після цього відбулася цікава дискусія, присутні пропонували різного роду думки для поліпшення праці УНС, наприклад: видати книжечку норм, цін і відсотків обезпечень українською мовою для допомоги секретарям відділів, зокрема для праці з новоприїжджими. Була також пропозиція, щоб УНС поширив свої обезпечення до медичних, автових, і домовласницьких обезпечень, покищо для теперішніх членів УНС, а опісля і для нових членів.

Після закінчення зборів присутні продовжували дискусію при каві і солодкому.

ФЕСТИН В ГАНТЕРІ

Гантер, Н.Й. — Парафія церкви св. Івана Хрестителя влаштовує тут в суботу і неділю, 8-го і 9-го липня ц.р. український фестин, на котрий запрошує любителів Гантеру з Канади і ЗСА. В програмі мистецька частина, забава з танцями, смачний буфет і багато несподіванок.

ВИСТАВКА АФІШІВ

Кергонксон, Н.Й. — Тут в бібліотеці Союзівки від 1-го до 15-го липня ц.р., будуть виставлені афіші учасників УНСоюзового конкурсу есеїв і афішного мистецтва, який минулого року пройшов з великим успіхом серед української шкільної молоді. Гостям і літникам пропонуємо обов'язково оглянути цю виставку.

Л. Лук'яненко зустрічається із Західньою Европою

Лондон (УЦІС, О.К.). — Як уже повідомлялося в „Свободі" ч. 113 з 17-го червня, 114 з 20-го червня, Голова Виконнного Комітету Української Гельсінкської Спілки, Левко Лук'яненко, перебуває в Бельгії на запрошення Міжнародної Амнестії, яка зорганізувала, крім прес-конференції, низку візит у визначних політичних і громадських персональностей та інституцій.

В четвер, 14-го червня 1989 року, Л. Лук'яненко прибув до Парижу, де відбулася чергова пресконференція в рамках Міжнародної Конференції делегацій країн — підписувачів гельсінкських домовлень. На цій прес-конференції, яку відкрив голова бельгійської делегації, Левко Лук'яненко з'ясував положення неформальних організацій в Україні, як також труднощі перебудови і демократизації в СССР. Він звернув особливу увагу присутніх прес-кореспондентів та політиків на факти дальших переслідувань за політичну, громадську і релігійну активність в Україні з боку державних органів і піддав рішучій критиці указ Президії Верховної Ради СССР з 8 квітня 1989 року про „кримінальну відповідальність за державні злочини", який дає законне право репресувати кожного роду діяльність, яку довільне можна підтягати під норми цього указу накладаючи драконські кари на порушників цього закону, що суперечить підписаним міжнародним нормам гельсінкських домовлень.

Про цю конференцію подали вістки поважні пресові органи, як англійський „Таймс" і інші.

В неділю, 18-го червня 1989 року, Л. Лук'яненко повернувся до Бельгії, де в містечку Генк, відбулася його зустріч з Блаженнішим Патріярхом Мирославом І.Любачівським, з нагоди зеленосвяточної св. Літургії в новозбудованій церкві. В привітаннях Блаж. Патріярхові, що сидів в асисті Владики Михаїла Гринчишина і інших достойників, взяв участь також Левко Лук'яненко, згадавши про свої контакти в ГУЛагах з віруючими УКЦ і про великий моральний вплив, що його мав на в'язнів своєю поставою Ісповідник віри, Блаженніший Йосиф Сліпий. Будучи вірним УАПЦ, Левко Лук'яненко висловив радість з приводу почутих у проповіді слів Патріярха Мирослава про потребу спільної дії в обороні ліквідованих в Україні

(Закінчення на стор. 3)

Український юнак грає у футбольній збірній

Джерзі Сіті., Н. Дж. — 17-літній Левко Гайдучок, з Гемилтону, Н.Дж., є одним із 30-ох юнаків-середньошкільників зі стейтів Пенсильванія і Ню Джерзі, які становлять футбольну збірну Тімс-Ю-Ес-Ей. Дружина перебуває тепер в Принстонському університеті, де вправляють щоденно під наглядом тренера Віктора Соліза у підготові до виїзду до Европи на змагання за чаші Готія і Дана в групі юнаків 18 років і нижче.

Лев Гайдучок

Л. Гайдучок є студентом третого року середньої школи Гемилтон Вест, де він є відзначаючим (4.0 точок) учнем.

Виїзд дружини є заплянований на 10-го липня, а в турнірі братимуть ще участь юнацькі збірні Данії, Голляндії, і Італії. Турнір триватиме чотири тижні. Із 30-ох юнаків буде створено дві дружини, а відтак тренер вибере 11 найкращих змагунів, які поїдуть в Білорусію на змагання проти своїх однолітків з „Динамо" Мінськ.

Крім футболу, Л. Гайдучок є добрим плавцем і грає в бейзбол. У футбольній дружині він грає на позиції середущого помічника. Він є сином Лева і Ніни Гайдучків. Ціла родина є членами УНСоюзу.

У Вашінгтоні відбудеться асамблея Світового Товариства Футурологів

Вашінгтон (О. Мороз). — Кілька тисяч членів Світового Товариства Футурологів прибуде сюди на шосту загальну асамблею товариства, що відбудеться 16-20-го липня ц.р., щоб вислухати 600 доповідей на 200 сесіях в готелі Шератон. Ці сесії будуть згруповані у структурі програми в шістьох сферах: біосфера, соціосфера, техносфера, політсфера і футуросфера. Кожна із цих сфер охоплює ряд ділянок, а ці ділянки — окремі предмети.

Біосфера розглядатиме такі ділянки: клімат і отчення, енергія, агрикультура, демографія і населення, та здоров'я. Соціосфера: освіта і навчання, мистецтво, праця і кар'єра, родина і громада, релігія, переконання і вартости, габітат, і соціяльні зміни. Техносфера: інформація і технологія, наука і технологія, простір. Еконосфера: господарство і корпорації, економія і фінанси, міжнародна торгівля, провід і управління. Політсфера: влада, міжнародні відношення. Футуросфера: методи і техніка, дослідники майбутнього, перспективи XXI століття.

Цих 200 сесій відбуватимуться в різних залях в той сам час, але вони будуть попереджені спеціяльними суперсесіями.

Суперсесія біосфери займеться також проблемою „людство і наше оточення". Основні відношення дають нам підставу для переоцінки елементів біосферних справ сьогоднішнього дня, а це: кліматичні зміни, природне багатство, енергія, харчі і агрикультура, спустошення, здоров'я і населення. Усвідомлюючи собі це відношення нашої дії і нашого оточення, ми бачимо виклики, можливості і загрози. Суперсесія техносфери розгляне науку і технологію як можливості з однієї сторони, та проблеми, створювані наукою і технологією з другої сторони. Наша ціль є передбачувати і приготовити головні напрямні,

(Закінчення на стор. 3)

ПОЯВИЛИСЯ НОВІ СТРІЧКИ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Активна завжди корпорація „Євшан" під керівництвом Богдана Тимеця випустила в останньому часі п'ять нових стрічок різного характеру.

Н. Матвієнко

Це є: остання стрічка, що її накрутив із піснями відомий баритон Михайло Мінський під назвою „Моя лебедина пісня" у Голляндії, стрічка із народною музикою і піснями ансамблю „Ослав'яни" із села Мокрого на Лемківщині, що недавно відвідували ЗСА і Канаду із рядом концертів — стрічка виконана у Польщі минулого року.

Находимо також вже третю зверги стрічку співочої групи із Канади п. н. „Соловей", із шістьох молодих співаків, легкої танечної музики. Стрічка — „Співає Ніна Матвієнко" накручена у 1988 році складається в більшості із народних пісень, які ця популярна співачка з України співає або сама або з оркестрою і хором. Стрічка виконана у Києві в 1988 році.

Остання із стрічок, що їх продає тепер „Євшан", це „Хвилина" у виконанні Дарки і Славка, що відомі публіці із своїх виступів із сучасною музикою на фестивалях в Канаді і ЗСА. Це перша їхня стрічка із музикою „поп" у виконанні двох молодих співаків при супроводі ансамблю.

Усі ці нові стрічки або платівки можна купити по 8.98 дол. в українських крамницях, на всіх українських фестивалях або замовляти поштою в корпорації „Євшан", Yevshan Corporation, Box 325, Beaconsfield, Quebec, H9W 5T8, Canada.

Стрічку „Хвилина" Дарки і Славка можна дістати також як компактний диск в ціні 14.95 дол.

В. Ярузельський не буде кандидувати

Варшава. — У несподіваній заяві в п'ятницю, 30-го червня ц.р., президент Польщі в останніх восьми роках і перший секретар Комуністичної партії генерал Войцех Ярузельський подав до загального відома, що він не буде кандидувати на президента, коли польський парлямент збереться на першу сесію в найблищих днях. На своє місце він запропонував одного із своїх найтісніших співробітників ген. Чеслава Кещака, що тепер сповняв обов'язки міністра внутрішніх справ.

Як повідомляє польське пресове агентство, Центральний комітет Комуністичної партії Польщі запропонував Ярузельському передумати свою заяву. Рішення його однак уступити із провідного посту прийшло після того, коли Комуністична партія програла ганебно у двох частинах виборів до польського парляменту, які відбулися 4-го і 18-го червня ц.р. Як відомо, у виборах перемогла опозиційна група „Солідарність", здобувавши 99 місць на 100 можливих у Сенаті і усі 161 місце, які були можливі до обсадження в соймі.

Ген. В.Ярузельський в останніх роках не користувався симпатією серед населення, яке не могло йому забути боротьби проти „Солідарности" в 1981 році, а тепер із-за великої економічної кризи, яка панує і далі поширюється в Польщі.

Саме в день, коли ген. В. Ярузельський проголосив, що не плянує далі кандидувати на президента, на вулицях Варшави відбувалися демонстрації, спрямовані проти нього.

Ген. Кещак є відомий зі своїх переговорів із „Солідарністю", які довели до останніх подій та до можливості для опозиції здобути таку перевагу у парляменті. Все ж представники „Солідарности" не вважають, що зміна на пості президента має велике значення, тому що найважнішим тепер є економічна ситуація Польщі та щораз більша інфляція, яка відбивається на настроях населення.

УІА підписав контракт з О. Крисою і О. Слободяником

Ню Йорк. — Як інформують з Українського Інституту Америки, українські музики: скрипаль Олег Криса і піяніст Олександер Слободяник заангажовані на працю в УІА. У зв'язку з новим законом про працю совєтських громадян поза межами СССР, після підписання контракту наші музики мають право на дворічне перебування на терені ЗСА.

Вони, як відомо, будуть брати участь у серії концертів п.н. „Музика в Інституті", які відбуватимуться не лише в УІА, але також в інших престижевих американських музичних центрах. Крім концертів оба славні музики дадуть серію викладів та будуть навчати вибраних учнів гри на скрипці та на фортепіяні. Заплянувані також виступи в інших містах ЗСА і Канади і та в американських коледжах.

На Союзівці знову відбудеться вчительський семінар

Ню Йорк. — Шкільна Рада повідомляє, що цього річний 2-ох тижневий учительський семінар, спонзорований Українським Народним Союзом, як і попередніми роками, відбудеться на Союзівці, на цій зеленій відпочинковій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах. Семінар розрахований для підвищення кваліфікації вчителів шкіл українознавства в системі Шкільної Ради, хоч вчителі інших систем також можуть брати участь, а для молодих вчителів він просто необхідний. Вільні слухачі побажані, як і попереднього разу.

Навчання на семінарі триватиме два (2) тижні — від 23-го липня до 5-го серпня 1989 року. Кошти перебування на семінарі (харчування та мешкання) покриє Народний Союз.

У пляні підвищення рівня слухачів намічені виклади з предметів: української мови та загального мовознавства, української літератури, історії та географії України, а також з мистецтва та педагогіки.

Лекторами на семінарі запрошені: проф. П.Маляр, д-р Я.Рудницький, д-р І. Гурин, д-р Є. Федоренко, д-р Е. Жарський, д-р Т. Гунчак та інші.

Директори шкіл мають подбати про своїх учителів-слухаачів, подаючи їм усі потрібні інформації і вони мають написати прохання на адресу Шкільної Ради, подаючи телефон та адресу кандидата.

Вільних слухачів просимо контактуватися зі Шкільною Радою по телефону ч. 1 (212) 477-1200.

Керівником семінару буде д-р Євген Федоренко, голова Шкільної Ради.

Зголошення слати на адресу Шкільної Ради: P.O.Box 391, Cooper Station, New York, N.Y. 10276-0391.

„Вітру не буде — треба гребти руками"

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — У четвер, 29-го червня ц.р., Український Народний Союз, редакцію „Свободи" та „Український Тижневик" відвідало троє гостей з України, а це режисер Лесь Танюк, його дружина Неллі Корнієнко журналістка і публіцистка ЮНЕСКО і поет Павло Мовчан. Хоча з уваги на їхні інші зобов'язання гостина в редакції „Свободи" була дуже короткою, ми з великим зацікавленням слухали розповіді наших новоприбуджих та їхніх міркувань на тему сьогоднішнього стану в Україні.

На розмові у „Свободі" від ліва П. Мовчан, Л. Танюк, Н. Корнієнко.

Усі вони будуть тут з нами короткий час і приїхали на запрошення наукових інституцій брати участь як доповідачі на теми ім близькі, а це українського театру, кіно, перекладів української літератури та питання мови.

Л. Танюк з дружиною прибули до Канади при кінці місяця травня ц.р. на запрошення університету Йорк, де відбулося міжнародне симпозіюм про авангардний театр в Україні і Леся Курбаса. Обоє наші знавці театру — як пояснив нам Л. Танюк — виступили там з доповідями на ці теми а відтак, діставши право в'їзду до ЗСА, взяли участь у восьмій тижневій науковій конференції в Урбані, Ілл., яка цього року проходила під кличем: „Україна, гласність і перестройка". У цій же конференції взяв також участь третій гість з України поет і перекладач Павло Мовчан, член Спілки Письменників України, який говорив на тему сучасної поезії і мови в Україні, як культурного мічного явища.

На наш запит про дальші пляни гостей довідуємося, що П. Мовчан старається про продовження права перебування ще на літні місяці, бо він, Л. Танюк і Н. Корнієнко запрошені взяти участь з доповідями на літніх курсах українознавства у Гарварді вже з початком серпня. У найближчих днях трійця виїжджає до українського літнього центру в Гантері, де виступлять з доповідями для української громади, а Л. Танюк і Н. Корнієнко виступлять з доповідями на зустрічі з українською громадою Ню Йорку в Українському Інституті Америки в п'ятницю 7-го липня ц.р. о год. 7:30 вечора.

Н. Корнієнко вертається вже при кінці серпня в Україну, а Л. Танюк думає ще на якийсь час залишитися, щоб допомогти Авангардному Українському Театрові в Торонто разом із молодою режисеркою із ЗСА Вірляною Ткач у постановці прем'єри п'єси „Панночка", що побудована на підставі повісті М. Гоголя „Вій".

Поворот П. Мовчана — також невдовзі і тому нам незвичайно цікаво послухати від них про пляни дальшої праці в Україні та про їхні думки щодо сьогоднішнього стану на батьківщині. Ця тема паки і паки повторяється, у їхніх публічних виступах, і також у цій справді головокружній густорічі в нашій редакції, яка із-за інших обов'язків наших гостей є аж надто короткою та ще як зібрався увесь редакційний колектив та кожний хотів би ставити питання. Отож ми зосереджуємося на слуханні тим більше, що наші гості дискутують також поміж собою і як завважуємо у них неоднакові погляди щодо способів пожвавлення українського життя в Україні та

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

В ГАВАНІ ОГОЛОШЕНО, що дивізійний генерал Абеляр до Кольоне Ібарра, усунений з поста міністра внутрішніх справ Республіки Куба. На його місце призначений генерал Хозе Абрантес. В короткому повідомленні не подано причини, чому генерал Ібарра попав в неласку, однак висловлюється надія на те, що його наступник „глибоко проаналізує ситуацію", в якій члени вищого керівництва могли опинитися замішаними в міжнародну контрабанду наркотиків. За останні тижні на Кубі заарештовано дев'ять вищих офіцерів, одному з яких, генералові Арнольдо Очоа, загрожує смертна кара.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції для совєтських і чужинецьких журналістів, речник міністерства закордонних справ СССР Геннадій Герасімов повідомив, що у кінці липня відбудеться спеціяльний пленум ЦК КПСС, на якому будуть обговорені „національні справи". „Встановлена конкретна дата пленуму, — сказав Герасімов. — Було б передчасно передбачати результати, однак можна було б припускати, що наша національна політика буде зформульована більш конкретно. Я не думаю, що на пленумі будуть прийняті якісь однозначні рішення типу надання автономії німцям Поволжя". Герасімов сказав також, що спалахи національного незадоволення стали останнім часом одним з головних перешкод на шляху перебудови.

ПРЕМ'ЄР ДЕРЖАВНОЇ РАДИ комуністичного Китаю Лі Пен заявив, що події в країні породили в деяких чужинецьких державах антикитайські настрої і нічим не обґрунтовані обвинувачення . Він, зокрема, сказав: „Наклеп проти нашої країни проводиться під гаслом захисту прав людини. Але ті, кого ми караємо, — контрреволюціонери, які виступили проти закону і порядку". Китайський прем'єр обвинуватив незазвані країни в тому, що вони хочуть „добитися ізоляції" Китаю. Міністерство закордонних справ Китаю випустило заяву, яка осуджує становище країн Европейської економічної спільноти щодо подій у Китаї. Цими днями уряди цих країн запропонували ввести ембарго на доставу зброї і військової техніки Китаєві, а також залишив Всесвітній банк відкласти надання Китаєві позик і кредитів. Подібні ж заходи проти Китаю запропонували ЗСА, Канада, Японія, Австралія та ряд інших демократичних країн.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 29-ГО ЧЕРВНЯ ц.р. в Палаті Репрезентантів було запропоновано поправку до Конституції ЗСА, щоб палення американського прапора було оголошено поза законом, а провідні республіканці зазначують, що Білий Дім цю пропозицію підтримує. Запропонована поправка звучить так: „Конгрес і стейти матимуть право забороняти фізичне зневажання прапора З'єднаних Стейтів Америки". Цю поправку запропонував конгресмен Баб Мічел з Іллиной — провідник республіканців у Палаті Репрезентантів і конгресмен Г.В. (Санні) Монтгомері, демократ з Міссісіпі.

ІЗРАЇЛЬСЬКА АМБАСАДА у Вашінгтоні та їхні прибічники у Конгресі були обурені тим, що ЗСА без їхнього відома почали дальший тяг переговорів з офіційними чинниками Палестинської Визвольної Організації. Їхнє обурення було до тої міри важливим, що Державний департамент уважав за відповідне публічно оправдуватися заявляючи, що переговори ведуться тому, щоб переконати ПВО погодитися на запропоновані Ізраїлем вибори.

ЦИМ РАЗОМ РЕСПУБЛІКАНЦІ в Палаті Репрезентантів не цілком згідні з президентом Джорджем Бушем, коли йдеться про його реакцію на події в Китаї. Минулого тижня республіканці долучилися до своїх колег демократів і голосами 418 до 0 проголосували за те, щоб накласти нові санкції на Китай та засудити спосіб придушення Пекіном домагань людських прав. Ця пропозиція, що її проголосовано з Палаті Репрезентантів минулого тижня, була одобрена обидвома партіями й дала можливість всім виявити своє обурення без того, щоб вдаватися до драстичних засобів, як, наприклад, відібрати Китаєві право „уприлейованої країни" у торговельних справах.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $18.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Кара смерти

Катастрофальний зріст злочинів в Америці, тісно пов'язаний із пошестю наркотиків, зактуалізував проблему судочинства. Воно таке погане, таке складне і створене лівими лібералами, що його символом стали ,,оборотові двері''. Одними дверми входять підсудні на судову залю, другими зараз же виходять на волю. Як кожне лихо — у реакції настрої широких кіл американського суспільства пішли й у цій справі направо. Критика на адресу суддів і прокураторів, що вони більше дбають за ,,громадські права" підсудного, як його жертви, та критика таки знайшла прихильний відгук в найширших колах суспільства. На зміну настроїв причинилися вирішно вбивства поліціянтів. Найбільше обурення викликають також такі страшні злочини, як схоплювання жінок, навіть малолітніх дівчат, насилування їх і вбивства, щоб жертва не могла ідентифікувати свого напасника. У минулорічних президентських виборах проблема вини і кари стали проблемою політичною. Коли Джордж Буш стояв на становищі, що треба смертю карати вбивників поліціянта, вбивника під час грабежі і вбивника схопленої і знасилуваної жінки, то Майкл Дукакіс рішуче цьому заперечував.

Ці два взаємносуперечні становища існують в Америці по нинішній день. У 37-ох американських стейтах існує кара смерти. У Джорджії й Мериленді не вільно виконувати присуд смерти на особах ментально відсталих. У 12-ох стейтах вільно засуджувати на смерть вбивників, які мають найменше 16 літ життя, у трьох стейтах дозволяється те саме супроти 17-літніх злочинців. Більше як 2,000 в'язнів, засуджених на смерть, перебувають тепер у келіях смерти. Із них 37 засуджено за вбивства, що їх доконали у віці 17-18 років.

Дня 25-го червня ц. р. Верховний Суд більшістю 5-ох голосів до 5-ох прийняв постанову, що вільно переводити екзекуцію засудженого на кару смерти, коли він ментально відсталий або коли виконав злочин найменше у своєму 16-му році життя. Окремою постановою загострив процедуру у некористь злочинця ствердженням, що не конче треба проголошувати арештованому всі його права, а досить тільки пригадати йому, що може взяти собі адвоката-оборонця. Це рішення Верховного Суду викликало обурення серед ліберальних кіл суспільства, але й скріпило становище прихильників кари смерти у стейтах, у яких її ще нема. Так, наприклад, у стейті Ню Йорк стейтова асамблея уже п'ять разів схвалювала кару смерти за вбивство поліціянта, під час грабежі або знасилуваної жінки, і за кожним разом губернатор Маріо Квомо зголошував вето та не було двох третіх у стейтовому Сенаті, щоб уневажнити вето губернатора. Тепер так склалося, що для скасування вето губернатора Квомо треба ще тільки одного голосу. Голова Сенату — республіканець — щораз відсуває голосування у цій справі, сподіваючись, що знайдеться той бракуючий голос. Перед палатою губернатора Квомо в столиці нюйоркського стейту Олбані відбувалися уже демонстрації з участю вдів убитих поліціянтів, але Квомо вперто відмовляється визнати потрібною кару смерти. Він зголосив ніби компромісову пропозицію: щоб вбивників із трьох вищеназваних категорій засуджувати на досмертну в'язницю без права швидшого звільнювання (на ,,пароль"). Йому відповіли: 1) коли злочинець знатиме, що йому не грозить кара смерти, то загроза досмертної в'язниці його не відстрашить, він бо матиме надію, що ще вийде на волю і 2) навіщо на державний кошт (гроші податківців) тримати у в'язницях і годувати таких страшних злочинців?

У різних країнах різно судять і засуджують вбивників. В Америці вбивника мусять судити перед лавою присяжних, — недопускальний одноособовий суддя. У Совєтському Союзі нема кари смерти, але там найбільше з усіх існуючих країн вимордовано людей, або розстрілюючи масово в'язнів скрито (Катинь, Вінниця, Воловина), або свідомо і пляновано доводили їх до смерти дикунським режимом у ГУЛаґах. У Китаї стріляють тепер в потилицю засуджених на смерть ,,контрреволюціонерів''. У піонерських часах Америки вішали злочинців, особливо за крадіж коня, — у минулому сторіччі завели електричне крісло.

Проблема вини і кари, яка знайшла вже вислів в архітворах літератури, є і буде проблемою для Церкви, моралі, державного судочинства. На адресу Верховного Суду посипались закиди, що він у своїй згаданій останній постанові жорстокий, кровожадний, нелюдяний. Але якими прикметами характеризувати вбивство поліціянтів при виконуванні ними служби безпеки, вбивство під час доконувального влому і грабежі або вбивство, сполучене із схопленням і знасилуванням жінки? Чи такі злочини доконують люди, чи двоножні істоти із звіринними інстинктами? Чи в закономірному суспільстві є місце для таких нелюдів?

Вячеслав Чорновіл

КІЛЬКА ДУМОК ПРО НАМІРИ СВЯТКУВАННЯ 50-РІЧЧЯ ПАКТУ МОЛОТОВ-РІБЕНТРОП

Важко знайти країну, де б так як у нас любили офіційні паради, демонстрації та ювілеї. Чим важче й похмуро нам жилося, тим голосніше гуркотіли нашими вулицями на травневих і жовтневих парадах танки й пролеттранспортери, карбували крок солдати, злітали в небо ґірлянди салютів. Та яких ювілеїв ми тільки не відзначали: і 70-річчя вірних ленінців, які тепер виявилися архітекторами застою і корупційниками, й ювілеї так званих возз'єднаннь" та добровільних входжень, загарбаних насправді царською Росією колоній, і навіть ювілеї етапних творів соцреалізму...

Здавалося б, час голосних відзначень проминув, думалося чорна першотравнева демонстрація 1986 року в радіяційному Києві, організована лютим недругом українського народу Володимиром Щербицьким, буде останнім зловісним шумом партбюрократії. Та ба. Недавня постанова ЦК КПУ полкоманди Щербицького пропонує нам зараз відзначити ще один дубіозний ювілей, так зване славне 50-річчя возз'єднання українських земель, а говорячи нормальною мовою 50-річчя окупації сталінською імперією Галичини і Волині на основі злочинної змови між двома найбільшими тиранами XX століття Гітлером і Сталіном.

Та тільки дивно, чому Щербицький з кампанією зібралися відзначати той зловісний ювілей 17-го вересня, а не 23-го серпня, коли 50 років тому Молотов з Рібентропом поставили підписи під секретним договором, яким розв'язали Другу світову війну і прирекли до окупації Польщу, Литву, Латвію та Естонію.

Та все ж, в Україні ставлення громадськости до подій з 1939 року покищо неоднозначне. Втім і радикали й лібераля сходяться на тому, що пакт Рібентропа-Молотова незаконний, і що вимоги прибалтійських народів анулювати його, отже визнати за ними право на державну незалежність, мають за собою законну підставу. Але нашим лібералам бракує сміливости, голосно сказати, що так зване ,,возз'єднання" це прямий результат тієї таки підлої змови двох тиранів і його так само не можна уважати ні законним ні тим більше придатним до голосних ювілейних святкувань.

Ось наприклад, львівський письменник і депутат Роман Федорів, якого не віднесеш до числа більшости реакційних народних депутатів ж сказав в інтерв'ю в газеті ,,Вільна Україна" під час з'їзду: ,,Є велика різниця між тим періодом історії Прибалтики і Західної України. Може прибалтійці можуть уважати, що вони втратили — це їхня справа — в нас же", підкреслює, ,,зовсім інше''. Згадавши таки потім про сталінські розстріли і репресії, Федорів усе ж твердить: ,,але вересень 1939 р. акт возз'єднання, об'єктивно став поворотним етапом в українській історії".

Та невже ж, добродію Федорів, до чого ж такого доброго для себе повернулася тоді українська історія. Хібащо від м'якшої польської окупації, при якій Західня Україна мала хоч деякі можливості демократичного волевияву і культурного розвитку до жорстокої сталінської? І чи можна забувати, що українські землі виявилися в основному зібраними докупи зовсім не для блага українського народу, а для розширення під виглядом возз'єднання російської імперії? Може наші лібералі бояться беззастережно засудити ганебний пакт Рібентропа-Молотова, гадаючи, що це означатиме відновлення права Польщі на володіння Західньою Україною? Так можуть думати хіба люди, що не наважуються глибше зазирнути в історію і позбутися нав'язаних імперіяльною історіографією стереотипів.

Ми наше ставлення до так званого визволення Волині й Галичини в 1939 році висловлювали чітко і неодноразово. Ще задовго до створення Української Гельсінкської Спілки в листопаді 1987 року ,,Український Вісник" перший в Україні видрукував повний текст секретних совєтсько-німецьких угод з 1939 року. В редакційному коментарі до них я тоді писав: ,,Процес возз'єднання українського народу в одній державі, який би сумнівний з огляду на міжнародне право характер не носили друковані далі угоди, закономірний і перегляду не підлягає. Цей процес ґрунтується на праві кожної нації на самовизначення, на міжнародному визнанні переважно українського етнічного характеру населення Галичини і Волині (,,лінія Керсона", якої, на жаль, при остаточному встановленні кордону між СССР та Польщею не дотримано), на факті постання після розпаду Австро-Угорщини Західньо-Української Народної Республіки (ЗУНР), згодом окупованої Польщею" (Український Вісник 9-10, Київ-Львів 1987, ст. 269).

Те, що розділені між кількома окупантами українські землі були зібрані до купи сильнішим із них, попри всі жахливі втрати, які тривають дотепер, можна було б уважати сьогодні фактом позитивним. Одним ударом Сталін розрубав конфлікт кількох держав етнічних суперечностей у центральній Европі, й зовсім того не бажаючи, підготовив ґрунт для майбутньої української соборної державности.

Але при чому цей ювілей? У нас уже є свято української соборности 22-го січня — день возз'єднання в єдиній Українській Народній Республіці не тільки Галичини і Волині, а згідно актом злуки ЗУНР і УНР також Буковини і Закарпаття. Саме цей ювілей відзначався 22-го січня цього року з ініціятиви Української Гельсінкської Спілки і Товариства Милосердя у Києві й Львові. Ото ж шукати якихось сталінських послуг і ювілеїв нам українцям соромно.

Львів 12-го червня 1989 р.

М. Мельник

РІСТ НАЦІОНАЛЬНОГО ОПОРУ В УКРАЇНІ

У половині травня відбулося засідання Пленуму ЦК КПУ, основні доповіді якого були опубліковані в пресі (хай живе гласність!). Із тих виступів виходить, що національний опір в Україні став для цієї антиукраїнської кліки серйозною проблемою. І коли балтійські та інші національні партії б'ються за національні права своїх народів, верхівка КПУ застановляється над тим, як здушити рух національного спротиву. Поскільки проблема серйозна, вказують уривки з промови Щербицького; ,,У республіці вже діє багато самодіяльних формувань найрізноманітнішого характеру: (...) Водночас є приблизно півтора десятка формувань явно деструктивної, антисоціалістичної спрямованості. Крайній політичний авантюризм, відверта антирадянщина характерні для дій так званої 'української хельсінкської спілки'. Її ядро становлять люди, які проживають в основному у Львові і відомі своїми націоналістичними поглядами. Багато хто з них звільнений з місць позбавлення волі достроково, пів зобов'язання не чинити знову будь-якої підривної діяльності проти нашої соціалістичної держави. Відкрито порушуючи взяті зобов'язання, при підбурюванні та матеріальній допомозі з-за рубежу ватажки УХС ведуть лінію на підрив конституційної законності і правопорядку, реабілітації оунівщини, на розгортання широкого 'національного', а правильніше сказати, націоналістичного руху за вихід України з СССР. І діють вони дедалі зухваліше. Скажімо, на першотравневу демонстрацію у Львові представники УХС вийшли з націоналістичними лозунгами і жовто-блакитними прапорами. Тепер ватажки екстремістських формувань намагаються проникнути у трудові колективи і організувати свої осередки. Гідне жалю те, що вони нерідко безперешкодно проводять несанкціоновані збори і мітинги, намагаються це робити навіть на режимних підприємствах. З таким миритися далі не можна. Львівському обкому партії слід уже дати політичну оцінку діям і планам цього угрупування".

Це завваги і погрози супроти чисто національних організацій, створених проти волі КПУ. Вони борються за національні чи національно-гуманітарні права свого народу та стисло дотримуються законів імперії. Незвичайно вороже відношення адміністрації України до цих організацій в основному є в контрасті до адміністрацій інших поневолених націй. Коли балтійські комуністи офіційно приймають закони про суверенність і про обов'язковість вивчення їхніх мов, тоді в Україні за приналежність до УГС виключають з партії.

Кліка Щербицького поборює теж організації створені і керовані партійними людьми. Люди ці льояльні до партії, вони висловлюються проти самостійности України, та все таки змагаються за українізацію країни і в деяких випадках за політичну автономію. Двома найбільшими цього роду організаціями є Товариство Української Мови ім. Тараса Шевченка та Народний Рух України за перебудову.

Перше товариство не має у своїй програмі ніяких політичних цілей і тому адміністрація його толерує. І тут треба зазначити, що вона його не підтримує, а тільки толерує.

Друга організація ставить собі політичні завдання. Найважливіше із них, це проблема політичної автономії, зформульована у такий спосіб: ,,Рух виступає за перетворення СССР у справжній союз братніх суверенних народів на основі ленінської програми федералізму. Рух домагатиметься перетворення Рад народних депутатів у компетентні і правоспроможні органи народних представників, що матимуть усю повноту влади на своїй території. З цією метою слід чітко, у конституційному порядку розмежувати повноваження і сфери юрисдикції місцевих Рад та Верховної Ради УРСР і Верховної Ради СРСР"

Очевидно, організація ця це щось в роді другої комуністичної — чи радше національно-комуністичної організації України — це начебто Українська Комуністична партія боротьбістів у 1919 році. Завваги Щербицького відносно цієї організації, підтримані іншими членами ЦК, були недвозначні. ,,Як відомо, активізувалися спроби створення в республіці нової політичної структури, яку іменують її ініціятори 'народним рухом України за перебудову' (НРУ). У проекті його програми проглядається, що, за задумом ініціяторів, це має бути масова, широко розгалужена організація, яка б стояла над органами радянської влади і, по суті, були опозиційною КПРС.

Закінчення буде.

Степан Яворський

ВІСТІ З ОТТАВИ

У понеділок, 22-го травня ц. р., як частину міжнародної маніфестації солідарности з українськими патріотами на рідних землях, українська молодь міста Оттави влаштувала тиху демонстрацію перед совєтською амбасадою. Ця демонстрація почалася о год. 5-ій вранці, маючи на увазі, що в той сам час мали розпочатися подібні демонстрації у Києві, Харкові, Львові та в інших більших містах України. В летючках, які були вручені совєтським дипломатом та принагідній публіці, демонстранти домагалися:

— відновлення офіційного статусу українській мові в УССР;

— леґалізації Українських Католицької та Православної Церков;

—припинення переслідування українських патріотів за їх політичні та релігійні погляди.

Демонстрація була зорганізована при співучасти Українського Інформаційного Бюра і про неї була згадка в англомовній пресі та в радіо.

Крайова екзекутива Комітету Українців Канади приготовляє меморамдум до прем'єр міністра Канади, Браєна Малруні перед його поїздкою до СССР (передбачуваною восени ц. р.), домагаючись, щоб він, під час зустрічі з провідниками Совєтського Союзу, порушив справи Українських Церков, дальшого переслідування українських патріотів і відкликання несправедливих недавно введених законів про демонстрації і про так звану ,,кримінальну відповідальність за державні злочини" (закон з 8-го квітня ц. р.). Комітет українців Канади також настоюватиме на цьому, щоб Канада відкрила консулят в Києві, який мав би безпосередній контакт з Україною.

Як частина безпосередньої виміни між школами Канади і СССР, дев'ять українських школярів і шість вчителів з гімназії номер 24 міста Донецька на Україні відвідали Канаду. Вони перебували у канадських гімназійних учнів в містечку Ельґін, Онтаріо. При цій нагоді гості з України відвідали Торонто, Монтреаль, Кінґстон і Оттаву.

У четвер, 25-го травня, під час перебування в Оттаві, школярі з України відвідали канадський федеральний парлямент. Візиту в парляменті для гостей з Донецька влаштував федеральний посол із округи, в якій находиться містечко Ельґін, при співпраці з Андрієм Глуховецьким, директором Українського Інформаційного Бюра. При цій нагоді донецькі школярі і вчителі оглянули парляментарну залю, в якій знаходяться шість великих картин в покійного художника Василя Курилика, що символічно відображують період української еміграції до Канади та успішне поселення в західніх провінціях.

Прикрим було те явище, що лише декілька учнів і вчителів могли говорити українською мовою. Між собою вони розмовляли виключно по-російськи. На запитання про їхній погляд на спроби надання українській мові статусу державної мови вони виявили сумніви, що українська мова могла б бути широко вживана в такому зрусифікованому місті як Донецьк.

У п'ятницю, 9-го червня, Товариство Українських Канадських Професіоналістів і Підприємців, відділ в Оттаві, влаштувало цікаву лекцію на тему: ,,Як організації формували українське суспільство". Доповідачем була професор Марта Богачевська-Хом'як, авторка недавно опублікованої книжки під заголовком ,,Феміністи мимо волі" (Жінки в українському громадському житті). Доповідь була цікава та інформативна. Найцікавішими були відомості про те, як авторка виборювала і використовувала незвичайно обмежений доступ до совєтських архівів.

Увечері, в четвер 15-го червня, відбулося уже 17-те з черги річне екуменічне Богослуження, вшановано трагедію балтицьких та українського народів. Священики обох українських церков в Оттаві, як також священики трьох балтицьких громадян, відправили Молебень в базиліці Норт Дейм, під час якого співав хор українського православного собору. Головним промовцем під час Служби Божої була С. Еґгліс, пастор Латинської Лютеранської Церкви, яка дуже інтелігентно і правдиво насвітлила трагедію українського народу під совєтською окупацією, особливо жахливий голод 1932-33 року, як також жорстокі депортації литовців, латишів і естонців у червні 1940 році.

Після Богослужби присутні (понад 200 осіб) зібралися біля Національного Воєнного Пам'ятника в центрі міста, де, зі свічками в руках, вони вислухали промову ліберального посла до канадського федерального парляменту Джессі Фліса, дружину якого ще дитиною депортували з батьками в 1940 році.

Українське Інформаційне Бюро Комітету Українців Канади видаватиме квартальний двомовний бюлетень п. з. ,,Оттавський Вісник (обсерватор)", у якому повідомлятиме читачеві про актуальні справи, які мають відношення до української громади. Редагуватиме бюлетень директор бюра Андрій Глуховецький при допомозі екзекутивного асистента Оксани Ковальчук. Перше число бюлетеня вийде в липні цього року.

АЛЬМАНАХ УНС НА 1990 РІК

Редакція ,,Свободи" повідомляє зацікавлених авторів, що матеріяли різноманітного характеру до Альманаху УНСоюзу на 1990 рік можна надсилати до 9-го серпня 1989 року.

Роман Волчук

БОРИС ЛІСАНЕВИЧ — БАТЬКО МОДЕРНОГО ТУРИЗМУ В НЕПАЛІ

IV.

Непролазні джунглі та степи — савани зарослі густою, до 20 стіп високою травою можна було проникнути тільки за допомогою тренованих слонів. Їм на хребти насаджувано квадратові дерев'яні плятформи — ,,гавда" — і так транспортувалися через бездоріжні нетрі мисливці, їхня численна служба і тонни всякого знадіб'я, рушниць, кухонь, харчів і виряду для таборування. Мисливські табори в джунглі були, звичайно, обладнані всіми можливими вигодами, шатра для достойників мали повне умеблювання, дорогі килими і навіть водопроводи з холодною й теплою водою. У підготові до полювання брали участь сотні ,,магуджів" і ,,шікарів" — слуг для нагляду над слонами та досвідчених у ловах слідопитів.

Коли шікари поводомляли що тигр уже загриз прив'язаного на принаду буйвола і кружляє в околиці табору, щоб повернутися та поживитися його м'ясом, магараджа виготовляв плян дії, мисливці займали позиції на хребтах своїх слонів, а наганячі, теж на слонячих хребтах формувалися в широке коло, що обіймало всю околицю і поступово звужувалося як слони й люди, з великим галасом, трощили заросляки. З вереском тікали від наступаючих слонів мавпи, вибігали переполохані серни і, вкінці вискакував перед вишикуваних мисливців гонений тигр. Це була магічна секунда, коли треба було влучним пострілом тигра вбити — в інакшому випадку він міг прорватися з кільця і зникнути в джунглі. Було гірше як тигр був тільки ранений, тоді він кидався на слонів. У такому випадку були це нерівні змагання, бо хоч і слонові доводилося зазнати глибоких ран від жорстоких зубів хижака, двобій звичайно кінчився так, що слон підносив тигра своїм хоботом і всією силою вдаряв ним об землю а потім розчавлював його могутніми ногами. Очевидно, мисливцям на хребті цього слона доводилося наїстися досить страху, а бувало й таке, що переполошений слон струшував їх з хребта і тоді й вони могли попасти під його лабети!

Борис полюбив мисливство і став добрим знавцем цієї справи і мисливської зброї, а його ловецькі вмілості збільшувалися з роками полювання в різних частинах Індії. В 1958 році він убив свого 68-го тигра, що було немалим достягненням для непрофесійного мисливця. В одному випадку він став місцевим героєм коли, з одчайдушною необережністю, пустився по слідах тигра-людожерця, що того ранку убив три індійські жінки при лісовому водопою. Пішки, з одною тільки рушницею і місцевим провідником, йому вдалося знайти в джунґлі пошматовану індійку, недалеко від якої в бамбусових кущах відпочивав людолов. Перший постріл був невдалий, поранений тигр спершу відскочив дозаду, але тоді відвернувся і кинувся на напасника. Тільки три дальші швидкі постріли врятували Бориса від того, щоб стати ще однією жертвою. Показалося, що тигр мав ще тільки один неполоманий зуб у своїй пащі і став людоловом, мабуть, тому що, в старому віці, не міг уже вполювати якунебудь більш швидконогу звірину.

Між мисливськими трофеями Бориса були не тільки тигрові шкури та роги слонів і антелоп, але й живі звірята. Одного разу він вернувся в Куч Біґару з сімнадцятьфутовим питоном-давуном. Його прогодування в городі клюбу не було великою проблемою — одна курка вистачала йому на місяці. Борис привчив питона повзати за ним як собака, на грубому ремені. Бувши любителем практичних жартів, він однієї ночі притягнув питона до бару клюбу, де ґуторили вже досить підвеселені гості і крикнув: ,,Гадюка!", сподіваючися великого переполоху. Але гості тільки ліниво поглянули на чудовище і далі продовжували балачку, даючи доказ що алькоголь дійсно сповільнює рефлекси. Згодом Борис дарував вужа калькуттському зоопаркові.

Іншим ловецьким здобутком Бориса був леопард Пус-Пус, якого він виховав від віку 4 місяців. Пус-Пус і в дорослому віці поводився як добре освоєна кицька і з ним теж Борис парадував в клюбі. Пус-Пус був товариський і любив, в забаві, скакати людям на плечі. Але такі дружні обійми 160-фунтового звіря не було легко сприймати, і Пус-Пус, накінець, теж опинився в зоологічному городі.

Полюбивши буйну природу джунглів і зарослих височенною слонячою травою степів, Борис все більше нудьгував у задушній Калькутті і мріяв про вільні простори, де на далекому горизонті зарисовувалися гімалайські верхи. Але всьому прийшла несподівана зміна, коли одного ранку калькуттські газети принесли вістку про марш німецьких армій і початок війни в Европі.

Воєнні роки в Калькутті

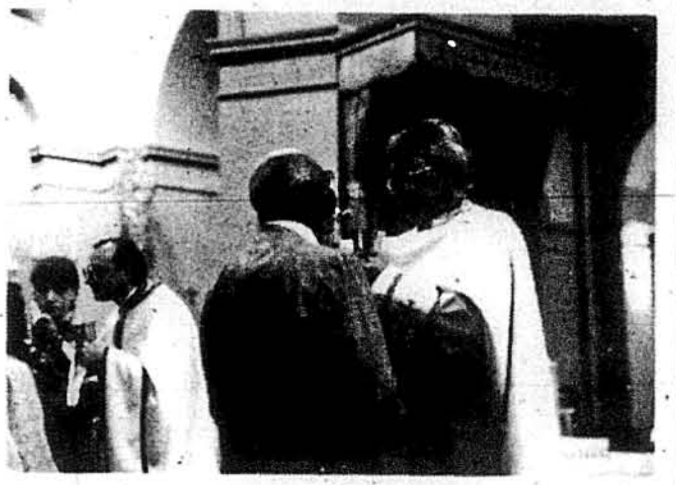
Борис зголосився до служби в британських збройних силах, але його, як негромадянина і ,,росіянина" (а тоді Сталін був союзником Гітлера), не прийняли до регулярної армії і призначили до бюра цензора в Калькутті, де він мав змогу використати своє знання багатьох мов. В тому часі, в напружені перші місяці війни, народилася у Бориса і Кіри доня Ксеня (тепер живе в Каліфорнії).

Внутрішня ситуація в Індії в воєнні роки була неспокійна. Пожвавила свою діяльність індійська Конгресова партія, яка, під проводом Джавагарляла Неру, ґуртувала інтелектуалів під гаслом активної боротьби за незалежність. Пасивний спротив британській адміністрації, який пропаґував Ґанді, що мав широкий відгук між народними масами, теж причинявся до хаосу в країні. Бенгальський націоналіст Чандра Бозе з початком війни дістався до Берліну, де одержав запевнення підтримки від Гітлера, що відправив його підводним човном до Японії. Там Бозе прилучився до японської армії, що переможно маршувала через південно-східню Азію до Бурми і через радіо закликав бенґальців до бунту проти Велико-Британії.

Українці в латинській базиліці Балтимору

Відправляють Службу Божу св. Івана Золотоустого в латинській базиліці з нагоди Тисячоліття Хрищення України (зліва): о. І. Бура і о. Ю. Маркевич.

Причащають вірних латинської базиліки (зліва): о. І. Бура і о. Ю. Маркевич.

Заходами балтиморського Комітету Тисячоліття Хрищення України, що його головою є д-р Андрій Лемішка, відбулась віправа Божественної Літургії в нашому обряді у відомій латинській базиліці Успення Пресвятої Богородиці в Балтиморі. Відправа ця відбулась в неділю, 4-го червня ц.р., в годині 12:30 по полудні і це була одна з кінцевих фаз праці місцевого комітету Тисячоліття. Вона була теж висловом бажання української громади Балтимору долучитися до вшанування 200-ліття першої католицької епархії в ЗСА, якою саме є балтиморська дієцезія.

Службу Божу відправляли о. Юрій Маркевич, парох української католицької церкви св. Михаїла і свв. Апостолів Петра і Павла, та о. Іван Бура, ректор української католицької семінарії у Вашінґтоні. Отець І. Бура виголосив відповідну до хвилі проповідь, в якій з'ясував значення прийняття християнства для українського народу та Східньої Европи та наше право як народу на спадщину Києва, а зокрема київського християнства. Проповідник вказав на вікові змагання і жертви наших предків за віру, на страдну долю священиків і вірних забороненої Української Католицької Церкви в Україні і особливо жорстоке релігійне переслідування представниками воюючого атеїзму в останніх декадах.

Службу Божу співав хор церкви св. Михаїла під диригентурою д-ра Дмитра Коструб'яка. До цього виступу хор готувався вже від довшого часу і треба признати, що ті труди гарно були винагороджені 4-го червня.

Стара базиліка — хрещата, з копулами, традиційної архітектури — надзвичайно акустична і присутні були справді одушевлені співом.

Учасникам роздано англомовні тексти Служби Божої св. Івана Золотоустого, що їх виготовив о. Ю. Маркевич, а по Богослуженні роздавано брошуру д-ра Богдана Корчмарика „В 988 християнізовано не Росію, але Русь-Україну", видану саме для таких цілей комітетом Тисячоліття.

Б. С.

Будова інтернату св. Ольги в Прудентополісі

Будову нового інтернату св. Ольги в Прудентополісі, Парана, Бразилія, почато 15-го липня 1988 року, в день св. Володимира в Тисячоліття Хрищення України та 50-ліття існування мирянського релігійного згромадження Інституту Катехиток Серця Христового в Бразилії.

Ще 8-го серпня минулого року дирекція інтернату св. Ольги звернулася з проханням до Фундації УВУ, щоб із шкільного фонду Миколи і Марії Бойчуків приділити допомогу на будову нових приміщень інтернату, залучуючи при тому різні прилоги як проєкт будови, фінансовий облік, знімки тощо.

Одним із основних завдань Фундації УВУ є всестороння допомога українській студіюючій і шкільній молоді, а зокрема в збереженні її української ідентичности. У зв'язку з тим допомога чи організування допомоги школам та інституціям в різних країнах нашого поселення, які займаються цією проблемою. Тому при фундації УВУ існують різні приватні постійні стипендійні фонди (ПСФ) та фонди спеціяльних призначень. Одним із найбільш активних фондів є шкільний фонд Марії і Миколи Бойчуків.

Інтернат св. Ольги в Прудентополісі існує від 1942 року. Його започаткували і провадять до сьогодні членки Інституту Катехиток.

Інтернатки — це молоді дівчата переважно з убогих українських родин, з далеких сіл чи колоній, де немає школи, між дівчатами є багато сиріт. Фонди зложені членами Інституту Катехиток не вистачають часто на повне удержання: на харчі, шкільне приладдя, вбрання і ліки, а батьки не є спроможні прийти з допомогою. Від 1974 року велика кількість дівчат дістає допомогу.

Наприклад, в 1987 році в інтернаті було 128 дівчат, із них 44 мали стипендію СУА, 62 були цілком безплатно на кошти Інтернату і тільки 22 могли оплачувати батьки. Перебуваючи в інтернаті, студентки ввесь вільний час, що лишається щоденно по науці в публічних школах, використовують на вивчення української мови, обряду, вишивання, танців, домоводства, словом, одержують українське виховання і культуру. Через інтернат перейшло до сьогодні 842 дівчини. По закінченні середньої освіти ці дівчата ідуть до університетів та професійних праць. Багато з них виховалося на свідомих українських одиниць — згодом виконують цінну працю як матері і учительки для збереження української культури у своїм оточенні, а особливо в далеко забитих селах (колоніях, як тут їх називають), „де асиміляція в живому процесі".

Інтернат річно може помістити 100 дівчат. Дерев'яний будинок інтернату від 1942 року кілька разів був розширюваний і ремонтований та знаходиться в небезпечнім стані. В інтернаті спочатку було 12 учениць. Щороку зголошується більше дівчат і стало конечністю збудувати нові муровані і більші приміщення, щоб можна було примістити хоч півтори сотні дівчат. Крім того в часі вакацій в інтернаті кожного року ведуться курси і конференції для учительок-катехиток, в яких бере участь понад 300 осіб.

Новий інтернат буде складатися із трьох паралельних мурованих будинків, відділених від рухливої широкої вулиці високим муром. Все це разом творитиме неначе українську букву „Ш".

Перший — це мешканевий будинок і кухня, в якому буде дві великі спальні по 50 осіб кожна, умивальні, кімната на шафи та приватні речі студентів, світлиця і три кімнати для виховниць. На партері буде кухня і їдальня. Другий будинок, тобто середній, матиме вітальню для батьків і приїжджих, каплицю, велику залю із сценою і ґардеробою, залю на зібрання учнів і конференції та семінарі, залі на навчання, бюра і дві кімнати для учительок.

Третій будинок — це будинок, де будуть приміщуватися кляси, бібліотека і читальня. В одному із двох останніх будинків буде ще додаткова кімната — спальня на 40 ліжок.

Мешканевий будинок вже покритий дахом. Праця ведеться всередині будинку, тому потрібні негайно фонди на викінчення кімнат, а далі вивінування їх.

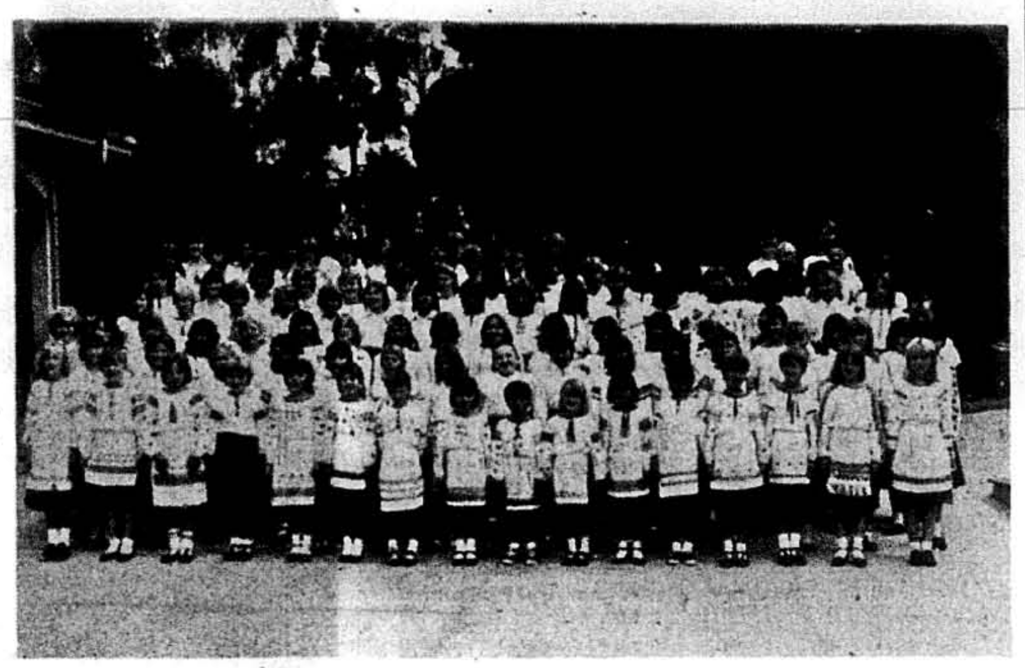
Ще цього літа в пляні є розпочати будову другого будинку, на який вже чекає приготоване залізо і цегла, а згодом і третій будинок, з надією, що можна буде зробити відкриття нового інтернату з початком травня 1990 року. Все це, очевидно, залежить від фінансових спроможностей, жертвенности фундаторів і жертводавців. Дослівно для будови, а згодом випосадження інтернату, потрібно все: столика, ліжка, різних кімнат, викладових кляс, заль, бібліотеки.

Всі пожертви з відповідною дедикацією і присвятою будуть зареєстровані і увіковічнені відповідними написами і пам'ятними табличками фундаторів. Із шкільного фонду Марії і Миколи Бойчук при Фундації УВУ призначено 50,000 дол. на будову інтернату (40,000 дол. вже виплачено), — і тим самим закріплено за меценатами фундаторство першого будинку.

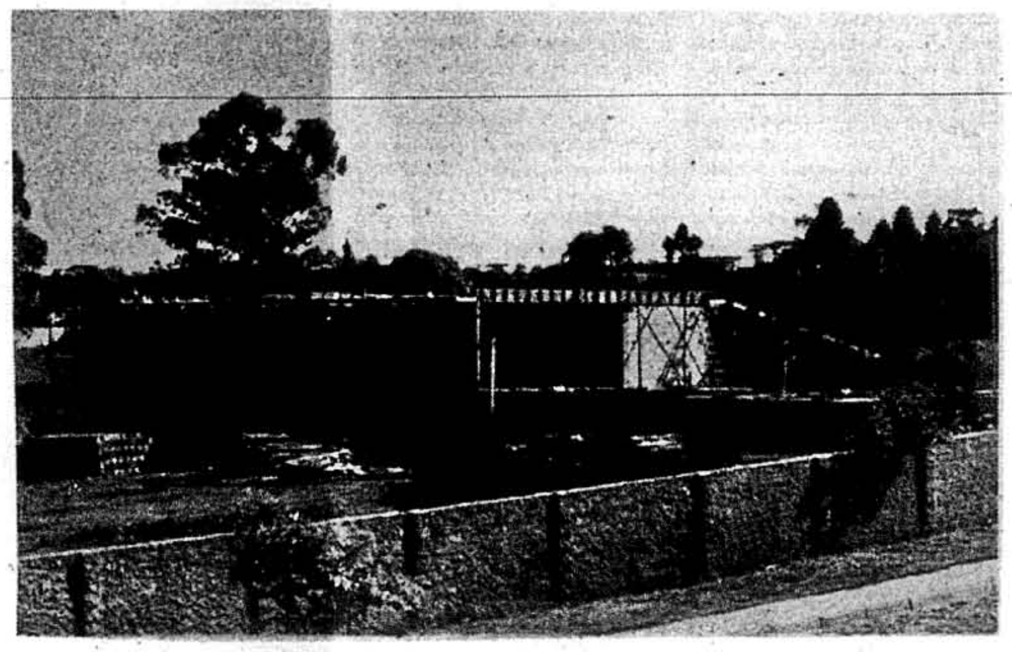
Два інші будинки, залі, мешканеві кімнати, кляси, бібліотека чекають ще своїх спонзорів і фундаторів. За ближчими інформаціями у справі фундаторства чи спонзорства, як і рівнож суми вплати просимо звертатися на адресу фундації УВУ в Америці: Ukrainian Free University Foundation, Inc., 203 Second Ave., New York, N. Y. 10003.

Віримо, що ви своєю хоч би найменшою щедрою пожертвою в міру ваших спроможностей допоможете збудувати Рідну Хату сотням молодих українських дівчат — майбутніх виховниць, учительок і матерів грядучих українських поколінь.

П. Гой

Хор дівчат, які живуть в інтернаті у Прудентополісі.

Так виглядає незакінчене будівництво інтернату св. Ольги.

Комітет закінчив працю

Як відомо, торік в Нюарку, Н. Дж., створився комітет для вшанування диригента і дяка Михайла Добоша з парафії св. Івана Хрестителя. Комітет очолила Анна Панько. В склад комітету входили переважно члени церковного хору, яким М. Добош диригував на протязі довгих літ.

Дня 20-го листопада 1988 року відбувся бенкет з участю 350 гостей, на якому зложено М. Добошеві сердечну подяку за його труд і працю та вручено на пам'ятку годинник з відповідно вигравіруваним написом. По заплаченні усіх видатків залишилася певна сума грошей і її розділено в такий спосіб: 150 дол. жертва на ЗУАДК для втікачів, 150 дол. на гуртожиток для дітей при українській школі у Білому Борі, Польща.

Виконавши своє завдання, комітет недавно розв'язався.

М. Добош є членом 371-го Відділу УНСоюзу.

Л. Лук'яненко...

(Закінчення зі стор. 1)

Церков для привернення їхнього леґального статусу і свободи віри. В свою чергу, Блаженніший Патріярх привітав Л. Лук'яненка як борця за національні права українського народу і побажав успіхів та Божого благословення у дальшій активності очолюваної ним УГС.

Після спільного обіду у Народному Домі, Левко Лук'яненко, на прохання місцевого Комітету, дав коротку доповідь про проблеми громадсько-політичного життя в Україні. Доповідач з'ясував обставини, серед яких доводиться діяти Українській Гельсінкській Спілці і іншим неформальним організаціям. Він підкреслив, що „перебудова" принесла поки що свободу слова, але всі інші свободи, як свобода зібрань друку, поширення друкованого слова, вільних релігійних практик тощо, є дуже обмежені або зовсім унеможливлені. Крім того сама влада порушує свої власні закони, як непорушність житлових мешкань, таємниці кореспонденції і користування телефонічними зв'язками. В таких умовах треба також боротись за привернення прав української мови і її удосконалення, за українське шкільництво, що улягло тотальній русифікації, виправлення історичних фальшивок і проведення дослідів в ділянці народовбивства, що його доконала совєтська влада на протязі 70 років її існування.

Після доповіді, присутні ставили різні питання, на які Л.Лук'яненко давав вичерпні відповіді. Вставанням з місць, присутні вшанували дорогого гостя з України, а ведучий зустріччю, д-р Михайло Димид, подякував доповідачеві за цінну доповідь. Відспіванням національного славня „Ще не вмерла Україна" закінчено цю незвичайну зустріч.

У Вашінґтоні...

(Закінчення зі стор. 1)

пляни і програми щоб діста ти оптимальні користі. Футурологи уважають, що керівництво є частиною роз в'язки, тому наукова порада для керівників є критичною.

Суперсесія еконосфери розгляне нове економічне відношення в творенні ґльобальних ринків, багатонаціональних корпорацій і економічного націоналізму. Головні незбалянсовання між націями і районами разом із змінними відношеннями спричиняють політичну нестабільність і загрози. Як ефективними є існуючі економічні теорії? Суперсесія політсфери розгляне нові виклики до влади управління і керівництва.м Гласність, перебудова, редукція зброї, торговельні конфлікти, масові фінансові незбалянсовання, занечищення нашого оточення, технологічні можливості і нові проблеми, створені технологією, змінні людські вартості і соціяльні відношення. Як лідери формують свої візії, розробляють стратегії і реалізують їх, щоб творити бажане завтра.

Суперсесія соціосфери розгляне адаптацію до змін них суспільних інституцій. З наближенням до кінця XX століття критичні елементи цієї сфери нашого життя міняються: освіта, родина, громада, духовність, культура, мистецтво і житло. Питання є як ми поодиноко і групово як окремі суспільства пристосовуємо себе до змінних суспільно-соціяльних нових основ. Як ми бачимо наші цілі в XXI столітті і яку підготову робимо для осягнення цих цілей.

Суперсесія футуросфери розгляне досліди для XXI століття. Учасники почують доповіді 50 футурологів як виглядатиме їх нація (держава) в XXI столітті. Ці досліди охоплять багато важливих частин земної кулі в інтегрований спосіб, подаючи головні тенденції розвитку в таких ділянках, як: торгівля, міжнародні заборгування, демографія, природні багатства, оточення, технологія, здоров'я, освіта і безпека з погляду інтеракції між ними.

Іншою рисою цієї дебати є довготерміновий погляд, а не „п'ятирічка". Ще одніею прикметою цих студій є їхня еволюція альтернатив майбутнього в економії, екології, політиці і суспільній підтримці. Ці студії включають понад 30 країн: Китай, Мехіко, Совєтський Союз, Польща, Південна Корея, Японія та ін. Понад 3,000 учасників цих зборів будуть мати змогу почути проєкцію на XXI століття. Це буде один з найбільших інтелетуальних зборів на нашій землі. Академія Наук УССР, УВАН, НТШ, УВУ, Наукова Рада при Світовому Конґресі Українців повинні взяти активну участь в цій асамблеї. Зацікавлені можуть звертатися на адресу: Future View Registration World Future Society, 4916 Saint Elmo Ave., Bethesda, Maryland 20814 USA. Tel.: (301) 656-8274; FAX number (301) 951-0394.

Мені цікаво нав'язати контакт з українськими футурологами. Моя адреса: Dr. Osyr Moroz, 2 Steven Str., Kerhonkson, NY. 12446-9727 USA. Tel.: (914) 626-4533.

РІЗНОРІДНІ ЗДОГАДИ ТА неточності дальше кружляють довкруги судового процесу над підполковником Олівером Нортом, й виявляється, що твердження оборони про неправдомовність одної з членів лави присяжних відповідало дійсности. На переслуханні у Вашінґтоні Тара Лі Кінг, одна із лави присяжних, заявила, що є правдивим твердження оборони про неправдивість її відоповідей у зв'язку з її біографією. Одначе ці неправдиві твердження були зумовлені її забудькоматістю, але оборона задивляється на це, як один із прогріхів справедливости в судовій системі. Справу розглядають дальше, а покищо день присуду наближається.

„Вітру не буде..."

(Закінчення зі стор. 1)

зв'язків з українцями на поселенні.

В одному вони всі згідні — їм довелося до недавньо го часу, значить до перебудови, вести свої творчі шляхи через Москву до Києва. І вони є цієї думки, що і сьогодні не можна генералізувати поняття Москви як гнізда комуністично-російського шовінізму. Москва для них — це будівля, що складається із різних поверхів та на кожному інша національність. Сьогодні у ній живе біля 600,000 українців, які незвичайно активні та спілкуються із іншими національними рухами.

— Бачите — каже Л. Танюк — все це умовні речі. Ось, наприклад, ми маємо у Києві Щербицького, але це немов частина цієї Москви, якої ми не хотіли б бачити.

Наші гості пояснюють нам також, чому саме деякі їхні твори появлялися перше російською мовою, а щойно відтак українською. Це в часах перед перебудовою була найкраща можливість добитися до українських видань, які безпосередньо в Україні не мали можливости дістатися до друку.

Так видала Н. Корнієнко збірку п'єс Миколи Куліша в 1970 році, так появилася книжка „Театр вчора", а в підготові є два дальші томи „Театр сьогодні" і „Театр завтра". Всі три томи будуть перекладені на англійську мову в Канадському Інституті Українських Студій і тим матимуть промощений шлях до англомовного читача, а відтак у перекладі на українську мову до нашого читача.

Подібна доля зустріла збірки поезій П. Мовчана. Досі він випустив шість збірок поезій, з того три появилися спершу по-російськи, а це змусило відтак видрукувати їх в Україні поукраїнськи.

До речі, — вияснює нам П Мовчан, — 15 років я заробляв собі саме перекладами і це допомогло мені вдержатися на поверхні та творити. Він залишає нам декілька із своїх ще не друкованих поезій, які зможемо помістити та познайомити наших читачів із цим цікавим поетом.

Він, однак, не лише поет а також віддавна займається проблемами мови. „Мова — це другий акт творення світу — ми кладемо цілу увагу на політичний момент мови, а забуваємо, що це цілий світогляд. Про мову треба говорити, як про космічне явище яке сполучується із проблемами волі народу", — каже він, та обіцяє декілька статтей на цю нову для нас, але цікаву тему.

Л. Танюк на наш запит розповідає в подробицях про свою працю у Товаристві „Меморіял", де він включився цілою притаманною для його вдачі енерґією. Він теж на наш запит щодо майбутніх плянів в цьому напрямі, відповідає, що їхньою працею буде реальна допомога десяткам осіб, які шукають за своїм и рідними чи іншими людьми, які колись були ранішими роками переслідувані, і збирати матеріяли до картотеки репресованих в Україні, яка повинна зібрати принаймні 70,000 переслідуваних. Він хотів би, щоб тут і в Канаді створилося Товариство сприяння „Меморіялові" і допомагало праці його морально та матеріяльно. З цією ціллю він підготовляє відповідну брошурку, що невдовзі появиться, де буде подана програма „Меморіялу", статут і три статті, а це його, Юрія Луканова, голови центру „Меморіялу" і вступне слово Сахарова. Л. Танюк уважає, що діяльність Меморіялу мусить розвинутися, бо як каже: „Вітру не буде — треба гребти руками"...

Але нам цікаво знати також про пляни режисера Л. Танюка. Тут довідуємося, що він хоче домагатися „відбронзовлення" Л. Курбаса в Києві на базі українського молодіжного театру як і домагатися Українського Центру Культури в Москві з українським театром. „Ми мусимо видати повні твори Миколи Куліша і виставляти його п'єси, зокрема ті, які досі не бачили глядача", — каже він. Але Л. Танюк не лише театральний режисер. Як довідуємося він працює над рядом короткометражних фільмів про українських поетів, драматургів і мистців. Досі викінчено вже п'ять, а це про Євгена Блакитного, М. Куліша, Миколу Хвильового, Леся Курбаса і Майка Йогансена. Сьогодні підготовляється про Олександра Довженка, Остапа Вишню та інших репресованих українських інтелектуалів. У цій праці допомагає Л. Танюкові Валерій Івченко та Юрій Смолич.

Слухаємо це все, захоплюємося і... дивуємося скільки наполегливости, завзяття і бажання надолужити все, що роками стояло облогом в Україні на культурному полі цих так близьких нам післанців з батьківщини. Чи не слід нам допомогти їм „гребти без вітру?"

МИНУЛОГО ТИЖНЯ у Відні на переговорах про часткові роззброєння в Европі совєтський бльок запропонував нові обмеження стандартної зброї і війська в Центральній Европі, котрі є дуже зближені до попередніх пропозицій Заходу. Пропозиції Варшавського Пакту бодай часткого задовольняють вимоги Заходу, зокрема про драстичні обмеження війська у Прибалтиці та інших західніх районах СССР. Ці наполягання Заходу про такі обмеження є зумовлені тим, щоб обмежити можливості СССР мати змогу швидкого озброєння і нападу проти Західньої Европи. Знавці в ділянці обмежень стандартної зброї уважають це першим конкретним відгуком на пропозиції, подані президентом Джорджем Бушем на конференції НАТО, що до такого обмеження включаючи також повітряні та військові частини та уважають це дуже позитивним явищем.

В ІНТЕРВ'Ю КОРЕСПОНДЕНТОВІ пресового агентства Ассошієйтед Пресс Джанові Данишевському президент Польщі генерал Войцех Ярузельський заявив, що „поняття керівної ролі партії у польському суспільстві вже належить історії і ПОРП (Польська Об'єднана Робітнича Партія) ніколи не поверне монополію на державному владу". Ярузельський високо відізвався про „реалізм , виявлений керівником незалежних профспілок Лехом Валенсою, який не пішов шляхом екстремізму, а виступив за розумний діялог". Президент визнав, що очолювана ним партія потерпіла нищівну поразку, однак відніс це на рахунок необізнаности виборців, які привикли ставитися до ПОРП по-старому і вважати партію силою для придушення. Внутрішньопартійні перетворення, за словами Ярузельського, допоможуть партії повернути втрачений авторитет і довір'я народу. Говорячи про свої особисті пляни, президент сказав, що не має наміру боротися за пост голови держави „будь-якою ціною"

Зустріч членів СКВОР з громадянством Чикаґо

Вже в самій назві Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради (СКВОР) при СКВУ підкреслене її завдання: координувати всі дії нашої діяспори для вможливлення та постійного поліпшення виховання нашої молоді в дусі якнайкращих наших релігійних та національних ідеалів. А зрозуміла передумова всякої координації — це якнайтісніший зв'язок поміж тими, хто на місцях проводить ці виховні процеси, та проводом, який відповідає за цілість їх, за належний їх напрямок.

З цих міркувань провід СКВОР заплянував ряд зустрічів по більших наших осередках. Одну з них плянується на осінь для Ню Йорку та околиці, а власне 15-го квітня цього року така зустріч відбулася в Чикаго.

Члени СКВОР мали на початку нагоду познайомитися із вчительським збором, а далі з учнями „Рідної Школи", що приміщується при катедрі св. о. Миколая. Замітна була як мила, дружня атмосфера, в якій прийняли вчителі трьох різних поколінь своїх гостей, як теж і дисципліна та зацікавлення учнів. На ширшу зустріч зібралися представники учительства та батьків громадянства у світлій залі новозбудованого Культурного Осередку свв. Володимира й Ольги. Зустріч відкрила Голова чикагської учительської громади Віра Зельвак, а мгр Надія Хойнацька представила гостей: новообрану Голову СКВОР мгр Іроїду Винницьку, колишнього голову проф. Романа Дражньовського та секретаря Лесю Щур.

Голова коротко розповіла про історію СКВОР, яка діє вже від першого збору СКВУ в 1967 році. Згадала, що окреме значення має ця Рада для українознавчого шкільництва в країнах, віддалених від північно-американських українських центрів. Ось звернулися до неї по пораду й матеріяли українці із Литви, які закладають школу в Вільнюсі, а новостворена „Рідна Школа" у Франції зацікавлена в вакаційній виміні дітьми із українськими родинами в Канаді. Далі мгр І. Винницька накреслила три групи проблем, над якими зокрема збирається працювати СКВОР у теперішній каденції. Перша — це уточнення виховного ідеалу українця в діяспорі. Бо навіть при існуванні незалежної держави на рідних землях діяспора буде завжди важливою частиною народу і треба створити їй ідеологію з прицілом на необмежений час, включаючи навіть і далекі покоління народжених поза Україною, які, одначе, почуваються в більшій чи меншій мірі членами свого народу. Деяку працю в усучасненні та примінені до потреб цього ідеалу вже проробила Організація Української Молоді „Пласт", а тепер СКВОР збирає групу людей, які далі розпрацьовували б ці підставові проблеми.

Друга, надзвичайно важлива справа, — це укріплення підстав української родини в діяспорі. Попри Церкву, школи та молодечі організації, все ж таки батьківський дім дає основи всякого, а зокрема національного виховання. Тому треба дати батькам вказівки, як будувати здорове виховне домашнє середовище. Цю ролю повинна сповнити книга української родини, що працю над нею СКВОР якраз розпочинає.

В імені окремої комісії, що вже зорганізована на терені Чикаґо та має завдання розглядати третю групу проблем, а саме виховно-наукові питання нашої діяспори, говорив її голова проф. д-р Роман Дражньовський. Інші члени комісії: проф. Віра Боднарук, вона ж і член СКВОР, мґр Надія Хойнацька та мґр Іванна Річардсон. Проф. Дражньовський спинився над необхідністю для кожної української дитини пройти школу українознавства, про що не всі батьки належно переконані і тут треба проробити ще велику роботу. Далі зайнявся кадрами вчительства, які сьогодні значно омолоджені випускниками українських шкіл. Вони здебільшого мають формальні педагогічні кваліфікації, одначе дуже пригодилося б їм поглиблення знання дисциплін українства. Для цього необхідні відповідні курси та семінари. Звернув теж увагу на шкільні посібники, лектури, модерні зоровослухові засоби навчання. Вони потребують постійного опрацювання та оновлення і варто б створити центр, який забезпечував би ними наші школи. Ідеться бо не лише про механічне засвоєння знань, але про виховання відповідної постави нових українських поколінь.

Шкільництво — це не лише справа батьків, дітей та вчителів, але й цілости нашого громадянства, навіть тих, хто не має дітей шкільного віку, як теж і зорганізованого нашого життя, зокрема господарського сектора. Допомога всякого роду, а зокрема матеріяльна, для нормального ведення шкіл, які здебільшого не мають урядових вимог, дуже необхідна.

Перший конкретний осяг СКВОР за цю нову каденцію — це перше число бюлетеня „Відгукніться", призначеного для нав'язання і підтримування зв'язку та інформації для вчителів в усьому світі. Це видання реферувала Леся Щур, просячи в учителів, як і громадян, належного зацікавлення у цьому виданні, його поширення та співпраці на майбутнє. Відчитала теж із нього уривок з листа молодої вчительки з України, яка з ентузіязмом описує відродження релігійних почувань та національної гордости на рідних землях, та при тому вказала, які великі наші зобов'язання власне в обличчі нових подій та постави наших братів у Батьківщині.

Дуже переконливою ілюстрацією до всього сказаного пролунав голос студента, випускника „Рідної Школи" в Чикаґо Любомира Домашевського, який сьогодні, попри визнані успіхи в студіях та в житті свого університету, є активним членом української громади. „Там де мова гине — вмирає народ" розпочав він свій виступ, що в ньому доказував безумовну необхідність молодому поколінню вивчати рідну мову та включатися в українське життя, покликаючися на найвищий авторитет цьогорічного ювілята Тараса Шевченка.

Після перекуски, яку приготовили пані зі справді українською гостинністю, члени СКВОР та Комісії виховно-навчальних питань відбули коротку нараду, з інформаціями про поступ дій, заплянованих на засіданні в Торонто два місяці тому. Про їх здійснення будемо інформувати наше громадянство у майбутніх пресових повідомленнях.

Можна з певністю сказати, що в цілому зустріч у Чикаґо випала дуже позитивно, дала членам СКВОР такий необхідний зв'язок з тереном її дії, а громадянству Чикаго, зокрема учительству, почуття, що хтось турбується та піклується їх, належно ціненою, щоденною працею.

Н.Н.